

CENTRUL ȘCOLAR PENTRU EDUCAȚIE INCLUZIVĂ "ALEXANDRU ROȘCA" LUGOJ

Str. Făgetului Nr.158 Lugoj 305500

Tel/fax: 0256/354702, E-mail: centrulrosca12@yahoo.ro

Web: www.cseiroscalugoj.ro

REVISTA LOGOPEDICA

Logopedica (Lugoj. Online)

ISSN 2734-4770

ISSN-L 2734-4770

NR. 12/AN 2021

**Coordonatori revistă: profesor psihopedagog Munteanu Alina
profesor psihopedagog Medrea Raluca**

Tehnoredactare:

Profesor Boldea Maria Lucia

Profesor psihopedagogie specială Cimponeru Rodica Ana

Profesor psihopedagog Medrea Raluca

Profesor psihopedagogie specială Molnar Adrian

Profesor psihopedagog Munteanu Alina

Profesor psihopedagog Săvescu Monica

Profesor învăț. primar Subțire Ramona

**Autorul fiecărui articol
răspunde de corectitudinea și
originalitatea conținutului**

CUPRINS

ADAPTAREA PREDĂRII ON-LINE LA SPECIFICUL COPIILOR CU CES <i>Prof. psihopedagog Săvescu Monica</i>	3
SĂ ÎNVĂȚĂM „ALTFEL” <i>Prof. psihopedagogie specială Cimponeru Rodica Ana</i>	5
ASPECTE ALE IMPACTULUI PANDEMIEI ASUPRA DEZVOLTĂRII PSIHO-SOCIO-EMOȚIONALE ALE ELEVILOR CU CES <i>Prof. Molnar-Kina Adrian-Atila</i>	8
DEZVOLTAREA LIMBAJULUI LA COPILUL CU AUTISM <i>Prof. psihopedagog Medrea Raluca</i>	11
INTEGRAREA ELEVILOR CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE ÎN ORELE DE FIZICĂ <i>Prof. Boldea Maria Lucia</i>	13
IMPLICAȚIILE DISLEXIEI ASUPRA ÎNVĂȚĂRII <i>Prof. înv. primar Subțire Ramona</i>	15
POVESTEA PUIULUI DE ARICI <i>Prof. psihopedagog Munteanu Alina Maria</i>	18

ADAPTAREA PREDĂRII ON-LINE LA SPECIFICUL COPIILOR CU CES

Prof. psihopedagog, Săvescu Monica

C.S.E.I. ”Elena Doamna”, Focșani

Predarea on-line continuă să reprezinte o provocare pentru toți actorii implicați în actul educațional: cadre didactice, copii, dar și părinți. Începutul pandemiei, mai exact perioada martie-aprilie 2020, ne-a forțat pe toți să ne regândim strategia de lucru, să ne adaptăm materialele și instrumentele la noul context și să găsim soluții la niște probleme care nici nu știam că există.

În cazul copiilor cu CES, instruirea online este făcută în mare pentru o instruire asincronă, în care elevii pot accesa materialele oricând. Acesta este cazul ideal, deoarece să ceri prezența la instruirea sincronă îi pune pe unii elevi într-un imediat dezavantaj dacă nu au acasă același acces la tehnologie, un serviciu de internet de încredere sau un orar flexibil al părinților, care trebuie să îi asiste mai mult ca înainte. De aceea, cel mai bine a funcționat instruirea directă – lucruri cum sunt scurte filme video, joculețe și prezentarea diverselor materiale în forma asincronă.

De asemenea, comunicarea cu părinții a trebuit să fie mai detaliată, simplificată și predictibilă deoarece și aceștia se adaptează la acest nou mod de a face școală. Având un rol mai important decât înainte în susținerea învățării elevilor, au nevoie de mai mult sprijin din partea noastră.

La acea dată, contextul de desfășurare a activităților avea câteva particularități, dintre care cele mai importante ar fi următoarele: diagnosticul copiilor din clasă determină anumite limitări în folosirea dispozitivelor de învățare on-line (ADHD, tulburări grave de comportament, autism, microcefalie, paralizie cerebrală), câțiva copii foloseau telefonul doar în scop recreativ și sub supravegherea părinților.

În ceea ce privește situația părinților, aceștia nu dispuneau de suficiente competențe digitale care să le permită accesarea unei platforme acreditate, unul singur avea laptop, dar nu era familiarizat cu utilizarea acestuia, iar un părinte nici nu avea smartphone cu conexiune la internet, folosindu-l pe cel al unei rude. De

comun acord, am hotărât să folosim aplicațiile WhatsApp și Messenger, deoarece părinții erau deja familiarizați cu ele.

Pe lângă aceste aspecte de ordin tehnic, următoarele pe listă au fost cele de ordin didactic, iar în acest sens am încercat, pe cât posibil, să respect orarul zilnic, pentru a urmări rutina cu care copiii erau obișnuiți din clasă, am ales acele competențe din programă care se pretau la predarea on-line și am propus sarcini de lucru simple, care să permită interacțiunea părinte-copil, ținând cont și de faptul că părinții nu sunt familiarizați cu metodele de lucru folosite în clasă și nu dispun de materiale didactice.

Având în vedere că deplasarea în exteriorul locuinței se realiza doar pe baza declarației pe proprie răspundere, iar decizia de închidere a școlii s-a luat de pe o zi pe alta, soluția a fost să folosim în realizarea activităților materialele existente în casă: capace de diferite dimensiuni, bețe de chibrit, paste făinoase, ață și chiar tacâmuri. Astfel, cu ajutorul capacelor, am obținut cercuri de mărimi diferite pe care

copiii le-au colorat după anumite indicații (de exemplu: ”Colorează cercurile mari cu roșu și pe cele mici, cu albastru”, ”Desenează 3 cercuri mari și 4 cercuri mici ”), bețele de chibrit ne-au ajutat să construim diferite forme, pastele făinoase au fost înșirate pe ață sub forma unui colier, boabele de fasole au devenit dinții noștri pe care i-am lipit pe conturul unei guri, iar

tacâmurile erau aranjate după diferite modele. Desenând conturul mâinilor proprii, copiii au obținut imaginea unui fluture și a unui pește.

Într-adevăr, a fost o mare provocare pentru mine să lucrez fără fișe de lucru printate, iar pregătirea acestor activități a consumat mai mult timp, însă împreună cu părinții am dat dovadă de flexibilitate și creativitate, iar relația dintre noi s-a consolidat, însă în detrimentul relației pe care o aveam cu copiii când veneau fizic la școală. Aceștia erau obișnuiți cu un anumit feed-back din partea mea (ștampile, buline colorate, zâmbărici) și uneori refuzau să coopereze cu părinții, activitățile realizându-se doar cu implicarea directă a acestora și sub supravegherea lor.

Am învățat să ne îmbrățișăm virtual și să înlocuim zâmbăricii cu emoticoanele din telefon și vreau să cred că părinții au învățat să fie mai atenți la nevoile lor și, de ce nu, să aprecieze altfel rolul nostru, al cadrelor didactice și munca noastră din sala de clasă.

SĂ ÎNVĂȚĂM „ALTFEL”

Prof. psihopedagogie specială, Cimponeru Rodica Ana
C.S.E.I. ”Al. Roșca”, Lugoj

Cadrele didactice se confruntă continuu cu provocări cărora trebuie să le răspundă cu profesionalism și tact pedagogic. „Omul cât trăiește învață” este un dicton valabil și pentru orice dascăl. Perfecționarea profesorilor continuă pe tot parcursul procesului didactic. Ritmul de dezvoltare al cunoașterii umane, al științei și al tehnologiei a fost în această perioadă mai alert ca oricând.

Marea provocare cu care se confruntă profesorii este să se familiarizeze cu tot ceea ce înseamnă internetul. Orele online au fost o schimbare majoră în viața noastră. Cadrele didactice care lucrează cu copii cu CES s-au străduit să proiecteze lecțiile în conformitate cu cerințele diferitelor dizabilități întâlnite, pentru a realiza un curriculum adaptat fiecărui copil în parte.

Pentru a crea un mediu de învățare cât mai aproape de o clasă reală, este nevoie de trei tipuri de resurse: o platformă de interacțiune cu elevii- Zoom și Google Meet; aplicații sau platforme de colaborare online- Google Classroom și alternative folosite de profesori, precum Edmodo, EasyClass și ClassDojo; resurse și aplicații de învățare- ASQ, Kahoot, Quizziz, Wordwall, Padlet, Twinkl sau Digitaliada.

Evident copiii cu dizabilități s-au descurcat mai greu în aceste condiții, ceea ce i-a determinat pe profesori să găsească soluții alternative de a comunica atât cu elevii cât și cu părinții acestora, de a planifica și de a învăța altfel. Mi-am propus să vă dezvălui cum se pot folosi cu succes „altfel” materialele decât cele cu care am fost obișnuiți. Angrenarea tuturor simțurilor are un efect deosebit la toți copiii, dar în special la cei cu dizabilități.

Frunzele lucioase și pufoase combinate în diferite forme pot crea copiilor bucuria de a lucra cu spor la orice disciplină. La Matematică scriem cifre, construim figuri geometrice, alcătuim mulțimi, efectuăm adunări și scăderi și alte idei năstrușnice. La Limba Română se pot face literele pe măsură ce le învățăm, și chiar cuvinte diferite în funcție de particularitățile individuale ale fiecărui copil. Florile naturale sunt de asemenea folosite în diverse activități. Combinăm două sau trei feluri de flori și în acest caz copiii trebuie să respecte ordinea impusă de model: 1 roșie, 3 albe, 2 albastre, și multe alte variante.

Semințele de tot felul sunt de asemenea foarte îndrăgite de copii deoarece au voie să le consume pe măsură ce executăm corect cerința. Spre exemplu au primit două culori de hârtie colantă cu care trebuia să execute un mijloc de transport la alegere. A fost o surpriză când au aflat că au sarcina de a executa lucrarea identică din semințe.

Astfel au fost savurate semințele ce au fost corect așezate. Am scris din ele data nașterii pentru a-i determina să și-o cunoască. Le putem număra, așeza în diferite poziții, combina mai multe feluri de semințe, și ideile pot continua. La fel de mare succes au avut pufarinele. Noutatea a fost multitudinea de culori cu care am jonglat. Am folosit snacks-uri și sticks-uri și vă asigur că activitățile au fost atractive și lucrările reușite.

Am făcut salată de cartofi și fiecare copil trebuia să modeleze din compoziție inițiala numelui său. Dacă au fost două litere identice am schimbat cu inițiala prenumelui pentru a fi diversitate. Împărțiți fiind în două echipe ne-am jucat cu farfuriile scriind cât mai multe cuvinte. Echipa cu cel mai lung cuvânt găsit a fost declarată câștigătoare. Astfel ei au savurat victoria mâncând primii din deliciosul preparat. Ceilalți s-au apucat când câștigătorii au fost pe la jumătate și au primit doar o linguriță cu care s-au străduit mai mult să servească tot din farfurie în aplauzele primei echipe. Am făcut la fel și cu salata de fructe, însă regulile au fost diferite astfel încât activitatea să fie și educativă, dar și distractivă. De pildă elevii care au dreapta dominantă vor lucra cu mâna opusă, avantaj celor ambidextri. Fetele pot lucra șezând, iar băieții în picioare. Cine a uitat denumirea fructului a primit doar jumătate, cei care au enumerat părțile componente și-au ales fructul preferat. Pentru fructele exotice dacă știai țara în care se găsesc trebuia să cauți pe hartă respectiva locație și, vă las pe dumneavoastră să continuați.

Paharele de iaurt sunt atracția oricărei activități fiind potrivite pentru diverse etape ale unei lecții. Ora de Limba Română e plină de culoare și antren folosind pahare pe care le-am prelucrat în prealabil la ora de Educație plastică. Folosind aceeași culoare sau culori diferite pentru fiecare literă în parte există o mulțime de idei cărora le poți da viață. Am

făcut turnul cuvintelor. Baza a fost cuvântul cel mai lung. Deasupra copiii au avut sarcina de a găsi cuvântul potrivit. Dacă jos avem cuvântul din imagine, deasupra este nevoie de un cuvânt compus din patru litere, următorul din trei și așa mai departe. Vă imaginați ce turn înalt va fi dacă se începe cu un cuvânt lung? Se pot impune reguli: cuvântul să înceapă cu o anumită literă; să denumească obiecte, flori, animale (în funcție de unitatea de învățare și de tema lecției); să fie un sinonim, antonim; să denumească țări, orașe, ape (la Geografie); să fie nume din istoria noastră sau cea universală; să conțină nume din Biblie și multe altele.

Pe verso fiecare literă are o cifră și pentru a fi mai antrenant se face punctajul adunând (gen Scrabble). Astfel se poate și individual, dar și pe echipe.

Așadar, folosim paharele și la Matematică. Fie că scriem cifrele pe o parte și literele pe cealaltă, fie că le pictăm pe pahar cu diferite culori pentru a folosi și acest lucru. Colorate fiind se pot aranja după culoare; se realizează cu succes raportarea numărului la cantitate respectând și culoarea; se aleg cifrele în funcție de cerință (doar numărul 3 de pildă, și are câte culori vreți dumneavoastră); se realizează șirul crescător, descrescător; găsim vecinii numerelor; aranjăm numerele pare, impare; putem face și operații de adunare, scădere și atunci veți decora pahare cu semnele + și – care vă vor ajuta. Continuați dumneavoastră cu ideile năstrușnice pentru a aduce zâmbetul pe fața tuturor copiilor.

Profesorul joacă în continuare cel mai important rol în experiența de învățare. Tehnologia duce la îmbunătățirea experienței atât pentru profesori cât și pentru elevi, dar nu poate înlocui meseria de dascăl. Cadrul didactic are rolul de a organiza și conduce activitatea didactică. Activitatea desfășurată online a determinat și schimbări benefice tuturor. Să privim partea bună a lucrurilor fără a ne aminti de cele care ne-au creat dificultăți, dar ne-am străduit să le învingem împreună și ne-am adaptat cerințelor cu succes. În ceea ce privește învățarea, am reușit să păstrăm echilibrul între sincron și asincron, asigurând astfel participarea copiilor la activități. I-am determinat să se implice, în ritmul lor propriu de dezvoltare, la dobândirea de cunoștințe, de capacități, la formarea unor atitudini pozitive necesare integrării școlare și sociale.

Online sau față în față tot cu ajutorul dascălului s-au realizat. Amintiți-vă mereu motivul pentru care ați ales această meserie. Vă doresc tuturor să desfășurați activități cât mai atractive și antrenante, astfel încât să fiți mulțumiți și să vă bucurați de rezultate și dumneavoastră, și copii, și întreaga societate.

Succes!

Bibliografie:

1. Alois Gherguț, 2006, Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale, Polirom, Iași
2. Ecaterina Vrăsmaș, 2007, Să învățăm cu ... plăcere, Coresi, București;
3. Stuparu Aurel, 1993, Psihopedagogia medicală a copilăriei, Timișoara, Ed.Marineasa.

ASPECTE ALE IMPACTULUI PANDEMIEI ASUPRA DEZVOLTĂRII PSIHO-SOCIO- EMOȚIONALE ALE ELEVILOR CU CES

Prof. Molnar-Kina Adrian-Atila
C.S.E.I. "Al. Roșca", Lugoj

S-a încheiat anul școlar 2020-2021, cu bune, cu rele, în condiții pandemice. Elevii au învățat în majoritatea acestui timp, online, grație internetului. Acolo unde au avut internet¹...sau dispozitive... Unde nu, nu.² Astfel, punând degetul pe rană, cu durere afirmăm că elevii cu CES au avut de suferit cel mai mult din această cauză. Noi, învățătorii, ca și ceilalți colegi de altfel, am fost îngrijorați de situația ieșită din comun. Ce vom face? Cum vom face? Dar elevii? Ce vor înțelege ei, dintr-o comunicare digitală lipsită de celelalte forme ale limbajului, în afara celei orale? Mda, puțin, foarte puțin. Și atunci? Nu-i nimic, ne reinventăm meseria și creăm materiale didactice digitale. Corect! Pe care nu le putem atinge, pe care doar le vedem și auzim. Atât! Căci, nu-i așa, foșnetul răsfoirii unei cărți digitale nu e totuna cu cel al unei cărți reale. Plus că fiecare carte, da, are miros. Un miros aparte a paginilor sale, o textură aparte a foilor tipărite, o umbră sau un luciu specific al copertei, când se află pe masă. Care atunci când este explorată direct, produce amintiri profunde și solide. Deci elevului cu CES nu îi este suficient să vadă și să audă.

Vorbim de infecția cu pricina acum... simptome, printre altele lipsă gust și miros. Și ce dacă nu avem gust și miros? Că doar Abecedarul online nu îl mirosim, iar literele alfabetarului digital proaspăt creat nu trebuie să îl atingem nici să-l gustăm. Care e problema? Problema e decuparea și cioplirea senzorială al elevului cu CES.

Lipsirea de informații senzoriale, suprimarea pe de o parte(tactil-kinestezică, olfactivă, gustativă), suprasolicitarea pe de altă parte (vizuală și auditivă), a produs forme diferite de manifestări ale comportamentului: agresivitate crescută, autoagresivitate, agitație, neliniște.

Cu toate că majoritatea informațiilor din mediu îl primim pe cale vizuală și auditivă, celelalte trei au și ele importanța lor, prin prisma influențării psiho-emoționale. Peste toate acestea se suprapune fenomenul de

¹<https://ambadasustenabilitatii.ro/studiu-world-vision-romania-impactul-pandemiei-asupra-copiiilor-din-mediul-rural/>

²<https://helpautism.ro/doc/Memoriu-RO-TSA-redeschiderea-scolilor-educatie-speciala-Ministerul-Educatiei.pdf>, pagina 3

înstrăinare, atenuarea competențelor sociale, verbale, frustrări din cauza restricțiilor, toate acestea manifestându-și efectul final, prin scăderea capacităților cognitive. Elevii cu CES nu pot înțelege toate acestea și nu-și pot gestiona corect stările emoționale. Se produce o perturbare generală în dezvoltarea copilului, care da, potrivit medicilor pot duce la suferințe efectiv fizice: leșinuri, amețeli, dureri în diferite zone ale corpului, etc., în condițiile unei sănătăți fizice foarte bune. Sunt mulți copii cu CES din ciclul primar, care au diferite limitări din pricina tulburărilor de atașament. Atașamentul la această vârstă presupune relaționare și comunicare spațial-proximală. Cu alte cuvinte este nevoie de acel mediu școlar, de mediu de învățare.

Nu ne putem permite să ne jucăm cu o generație întreagă, de-a închisul-deschisul școlilor. Pierderile vor atârna foarte greu, dacă se va proceda încă un an școlar la fel. Asta deoarece pierderile se cumulează. Dacă elevul nu citește corect, nu va înțelege mai târziu, analfabetismul funcțional (care și așa este foarte mare), va crește, iar efectele vor fi dezastruoase. Elevii cu CES, dat fiind sensibilitatea lor la factori psiho-emoționali perturbatori, vor fi primii care vor înregistra o mărire a zonei proximei dezvoltări, care produce alte și alte perturbări în sistem avalanșă. Și știm cu toții că o dată avalanșa pornită, nu o mai putem opri.

Cei mai afectați sunt cei din primele clase, când interacțiunea cu învățătorul este o necesitate critică pentru că se formează niște deprinderi motorii de scriere, de citire, care necesită mai mult decât în alte etape, proximitatea cadrului didactic care să îți arate cu mâna lui peste mâna ta cum să scrii o literă sau o cifră... sau cum se leagă literele să formezi un cuvânt.³

Se povestește foarte mult despre modalități de educație, învățare pe cale digitală. Dar competențele socio-emoționale cum le formăm elevilor? Online? NU, deoarece nici un dispozitiv, oricât de real poate să prezinte o situație, nu asigură proximitatea, care este absolut necesară pentru a dezvolta mult-trâmbițatul leadership.

Școala are rolul de a crea o amprentă generațională, dezvoltă competențe de lider. Acestea se dobândesc din interacțiunea cu un grup de elevi, în cazul nostru, colectivul de elevi. Din fața calculatorului nu cred că se poate face acest lucru.

Conform multor studii, pe rețelele de socializare avem o mulțime de ”prieteni”, dar în realitate avem foarte puțin ”PRIETENI”. De ce oare? Din cauza profunzimii relației, care online este puternic carentată și limitată.

Până nu demult s-a promovat foarte mult, cititul cărților, chiar s-a introdus la un moment dat ca disciplină opțională *Literatura pentru copii*, părinții și cadrele didactice au fost sfătuite să renunțe cât de mult la privitul

---

³<https://spotmedia.ro/stiri/eveniment/mircea-miclea-scolile-nu-trebuiau-inchise-cum-sa-imparti-copiii-un-stat-emotional-e-un-stat-imoral-interviu>

oricărui ecran, spunând cât de nociv este pentru copii. Foarte interesant, cum apariția pandemiei face exact invers. Acum nu mai este nociv, dimpotrivă, a devenit singura șansă de a desfășura educația copiilor.

Trebuie să folosim tehnologiile, într-o variantă hibridă, dar trebuie să și limităm drastic utilizarea lor. Orice instrument am învăța să folosim, ne abilitază pe un anumit domeniu și ne debilitază pe o alta.⁴ Vom obține valoare maximă a educației atunci când echilibrăm utilizarea diferitelor instrumente de învățare. Nu de alta dar copiii vor ajunge să se închidă în acest online, nelipsind apoi tulburările de anxietate. Vreau să închei prin strigătul unui copil cu TSA, care spune că, principiul echității și principiul egalității de șanse, reglementate prin norme de drept internațional și transpuse în Legea nr.1/2011 a educației naționale, reclamă adoptarea de măsuri pentru exceptarea unităților de învățământ special și a copiilor/elevilor cu CES de la măsura suspendării activităților care impun prezența fizică a antepreșcolarilor, preșcolarilor și elevilor în unitățile de învățământ și continuarea activităților didactice în sistem on-line.

Măsura continuării școlii cu prezența fizică a elevilor este absolut necesară și pentru exercitarea efectivă a dreptului la educație, în caz contrar, accesul la educație rămâne iluzoriu, răpind copiilor cu CES orice șansă de integrare socială și dezvoltare individuală, precum și de a se bucura pe deplin de drepturile și libertățile fundamentale ale omului.⁵

Bibliografie:

1. <https://helpautism.ro/doc/Memoriu-RO-TSA-redeschiderea-scolilor-educatie-speciala-Ministerul-Educatiei.pdf>
2. <https://spotmedia.ro/stiri/eveniment/mircea-miclea-scolile-nu-trebuiau-inchise-cum-sa-imparti-copiii-un-stat-emotional-e-un-stat-imoral-interviu>
3. <https://romania.europalibera.org/a/un-an-de-scoal%C4%83-altfel-scoala-in-pandemie-/31145053.html>
4. <https://www.edupedu.ro/problemele-scolare-ale-elevilor-cu-cerinte-educationale-speciale-in-pandemia-covid-19-sub-lupa-oecd-e-nevoie-de-interventii-ample-in-sprijinul-acestor-copii/>
5. <https://republica.ro/znumarul-de-cazuri-cu-anxietate-si-depresie-severa-in-randul-adolescentilor-a-crescut-in-timpul-pandemiei>

---

⁴<https://spotmedia.ro/stiri/eveniment/mircea-miclea-scolile-nu-trebuiau-inchise-cum-sa-imparti-copiii-un-stat-emotional-e-un-stat-imoral-interviu>

⁵<https://helpautism.ro/doc/Memoriu-RO-TSA-redeschiderea-scolilor-educatie-speciala-Ministerul-Educatiei.pdf>, pagina 5

DEZVOLTAREA LIMBAJULUI LA COPILUL CU AUTISM

Prof. psihopedagog: Raluca Medrea
C.S.E.I. "Al. Roșca", Lugoj

Atunci când am terminat facultatea aveam impresia că pot muta munții, iar învățământul nu îmi făcea deloc cu ochiul, mai ales că știam îndeaproape un om ce era născut pentru a fi profesor, iar mie mi se părea că nu făceam parte din categoria aceea.

După mai bine de 15 ani am rămas la aceeași părere, că nu sunt un profesor bun, dar am descoperit că poți fi un terapeut bun în învățământ, așa că mi-am găsit și eu locul printre profesorii excepționali pe care i-am descoperit de-a lungul timpului. De când am intrat în învățământ am lucrat ca profesor psihopedagog, și am avut ocazia, încă din primul an, să lucrez cu copii cu TSA, o mare provocare pentru anul 2004, când într-un oraș de provincie abordarea unui asemenea diagnostic era o probă de foc. Vorbind de curând cu colegi în cadrul unei formări, mi-am amintit de acei ani de început în care toți eram dezorientați, cu informații puține și dezorganizate și am realizat că tuturor celor care am lucrat cu copii din spectru, ne-a fost foarte greu în acele vremuri.

Revenind în prezentul mult superior acelor ani, cu multe surse de informare și cu multe cunoștințe asimilate, m-am trezit în fața unui obstacol imens, de doar 4 anișori, care m-a determinat să mă așez, din nou, cu burta pe carte, deci pe o formare mai profundă. Micul meu obstacol imens nu reușește să-și însușească limbajul, în ciuda tuturor eforturilor, sutelor de încercări, precum și multiplelor metodelor puse în practică cu el.

La copilul cu TSA, ca și la copilul tipic, limbajul se dobândește însă după ce sunt îndeplinite anumite condiții despre care voi vorbi în continuare, dar există și cazuri în care acest limbaj verbal nu poate fi implementat, iar soluția, deși mulți părinți o resping vehement, o reprezintă metodele alternative de comunicare.

Dorința supremă a oricărui părinte cu un copil non-verbal este ca acesta să vorbească, astfel că ești pus în situația în care ca și terapeut trebuie să-i explici părintelui că există niște achiziții pe care copilul trebuie să le stăpânească înainte să vorbească. Dacă se omite acest pas, de explicare, părintele se trezește în situația în care are așteptări exagerate de la specialiștii ce lucrează cu copilul său.

Înainte de a aprofunda acest subiect, o să încerc să lămuresc care este granița dintre verbal și non-verbal: astfel, un copil este considerat verbal în momentul în care reușește să folosească minim cinci cuvinte funcțional pe zi, bineînțeles că există copii care reușesc în ciuda lipsei limbajului să se facă înțeleși de cei din jur, iar acestea sunt cazuri fericite, însă puține. Majoritatea copiilor care nu reușesc să vorbească dezvoltă o frustrare ce îi împiedică și mai mult în procesul de a se face înțeleși.

În continuare, voi încerca să conturez câteva dintre competențele necesare pentru dezvoltarea limbajului verbal, luând în considerare faptul că abilitățile de comunicare ale copilului vor varia în funcție de mulți factori, dar în primul rând de dezvoltarea lui globală, care depinde de dezvoltarea intelectuală și socială. Prin urmare, luând în mod cronologic și logic lucrurile, abilitățile necesare în vederea asimilării limbajului ar putea începe cu:

- ”a fi responsabil” la ce se petrece în jurul său, aici intră stabilirea unui contact vizual fie și pasager, capacitatea de a urmări persoanele și lucrurile cu privirea;
- a înțelege folosirea gesturilor simple și a răspunde persoanelor din jurul său folosind orice formă de comunicare, ex. arată cu degetul, respinge manifestând dezgust față de ceva ce nu îi place etc.;
- a reuși să-și mențină atenția, aceasta jucând un rol definitoriu în exersarea abilităților de limbaj;
- un alt element deosebit de important este capacitatea de a împărtăși atenția;
- a înțelege cuvinte simple și a urma instrucțiuni simple.
- a vocaliza spontan;
- a imita gesturi, acțiuni, silabe;
- a iniția acțiuni cu alte persoane;

Pe lângă cele enumerate mai sus, se urmărește absența tulburărilor de natură organică a aparatului fonoarticular, precum și dezvoltarea normală a structurilor anatomice implicate în limbaj, de exemplu, un copil care mănâncă pasat la vârsta de 4-5 ani are șanse minime de a începe să vorbească de la sine, musculatura aparatului articular fiind prea slabă.

O altă piesă de bază în acest puzzle al implementării limbajului verbal este dezvoltarea abilităților de motricitate grosieră și fină, ele fiind și structurile cu care începem terapia. De asemenea, o dezvoltare senzorială normală este un atu pentru copil, el reușind să integreze corect elementele din mediul înconjurător.

Deosebit de importantă este și dezvoltarea socio –afectivă a copilului, aceasta în condițiile în care o parte dintre părinții cu copii diagnosticați cu autism au tendința de a se izola și, prin urmare, de a izola și feri copilul de mediul social. Ori exact de acest lucru nu au nevoie copiii cu autism, ei trebuie să vină în contact cu ceilalți și cu cât mai repede reușesc să se conecteze cu ceilalți, cu atât mai ușor se vor lega celelalte componente.

Prin urmare, cu cât copilul bifează mai multe dintre elementele enumerate mai sus, cu atât mai aproape este de însușirea limbajului. Marea întrebare este totuși ce facem dacă acest limbaj nu își face apariția, iar răspunsul este simplu – implementăm o formă alternativă de comunicare, cele mai cunoscute fiind PECS și limbajul semnelor folosit și pentru surzi. Bineînțeles că aceste metode sunt dificil de implementat și necesită o pregătire suplimentară pe care, din păcate, nu toți terapeuții o au, și de aici apar multiple probleme.

În concluzie, putem structura pe patru piloni mari, descriși mai sus pe larg, elementele necesare în achiziționarea limbajului: cooperare, coordonare, motricitate și atenție. Este totuși important de subliniat și faptul că există alternative pentru fiecare copil, chiar și non-verbal, cheia fiind nivelul de implicare, atât a părinților, cât și a echipei de specialiști, în recuperarea copilului, bineînțeles luând în calcul și potențialul acestuia.

INTEGRAREA ELEVILOR CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE ÎN ORELE DE FIZICĂ

Prof. Boldea Maria Lucia
Liceul Teoretic "Coriolan Brediceanu", Lugoj

Dezvoltarea procesului de integrare în școlile de masă a copiilor cu cerințe educaționale speciale a atras după sine și schimbarea serviciilor educaționale asigurate de școală. Pentru realizarea curriculum adaptat a fost nevoie de regândirea, restructurarea și adaptarea programei școlare la cerințele educaționale și la potențialul real a acestei categorii de elevi.

Dezvoltarea unor atitudini receptive și active a elevilor față de informațiile pe care încercăm să le implementăm este o componentă importantă în cazul copiilor cu cerințe educaționale speciale, de aceea, cu cât predarea-învățarea conținuturilor propuse se va realiza într-o manieră practică și atractivă, prin intermediul experimentelor simple ce permit observarea modului de producere a diferitelor fenomene, cu atât mai mult se va

înlesni procesul de asimilare și fixare a cunoștințelor, acest fapt determinând utilizarea acestora în situații concrete de viață.

De-a lungul timpului am colaborat în mai mulți ani cu școlile de masă din localitate și Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Al. Roșca”, beneficiarii principali fiind elevii cu CES. Proiectele desfășurate și-au propus realizarea unor activități cu caracter aplicativ, care să înlesnească cunoașterea și înțelegerea precum și explicarea funcționării, diferitelor fenomene fizice întâlnite în viața de zi cu zi.

În proiectele mele am pornit de la ideea ca orice copil poate învăța. Fiecare copil învață și se dezvoltă prin faptul că participă la activitate și interacționează în mod direct cu ceilalți. În desfășurarea activităților am urmărit însușirea cunoștințelor prin experimentele practice realizate în colaborare cu elevii de la Liceul Teoretic ”Coriolan Brediceanu” și al relațiilor interumane. Predarea este un act la care participă nu doar profesorul ci și elevii, iar o resursă importantă pentru profesor în demersul didactic este cooperarea cu elevii. În demersul meu am fost în permanență susținută de întregul personal al școlii care s-a implicat în realizarea lecțiilor.

Dificultățile de învățare sunt considerate probleme normale în activitatea didactică, iar rezolvarea acestora a fost un prilej și o provocare atât pentru mine cât și pentru elevii mei. Valoarea educației incluzive este aceea că elevii pot interacționa unii cu alții. Copiii cu cerințe educaționale speciale au nevoie de sprijin de aceea ei nu vor avea decât de câștigat dacă activitatea de predare este orientată spre nevoile lor speciale. Datorită faptului că este destul de greu să se acorde sprijin individual pentru acești copii, în timpul activităților fiecare dintre ei a avut ca partener un elev de la liceul nostru astfel încât ei au putut duce mai ușor la bun sfârșit

activitatea. Activitățile desfășurate au fost ”Magneți. Interacțiuni magnetice.”

Și ”Circuitul electric”.

Pe parcursul primei activități elevii au desfășurat următoarele activități: vor identifica proprietățile magneților, vor folosi magneții pentru determinarea sudului geografic al Pământului, vor identifica elementele unei busole, vor rezolva probleme cu caracter aplicativ și vor realiza un magnet de frigider. Pe parcursul celei de-a doua activități elevii au avut de identificat elementele

unui circuit electric, ce funcție îndeplinește fiecare element de circuit în circuit, vor realiza o baterie. În acest mod elevii au învățat unii de la alții.

În cadrul activităților, au fost aplicate cu precădere metodele activ-participative care stimulează interesul pentru cunoaștere, facilitează interacțiunea cu realitatea înconjurătoare. Lucrul în perechi sau în grupe mici de elevi au facilitat comunicarea între ei, colaborarea sau sprijinul reciproc în realizarea sarcinilor sau temelor avute. Au fost toleranți unii cu alții, au luat decizii prin consultarea între ei, și-au exprimat opinii realizând o participare activă și înțelegere a realității înconjurătoare. Copiilor le-au plăcut activitățile desfășurate și chiar dacă uneori copiii cu CES nu au înțeles pe deplin sarcina ei au solicitat ajutorul și au participat la realizarea lecției.

Este important să învățăm să lucrăm cu acești copii, deoarece au multe talente ascunse, mult potențial și multe de oferit.

IMPLICAȚIILE DISLEXIEI ASUPRA ÎNVĂȚĂRII

Prof.înv. primar Subțire Ramona
Școala Gimnazială Nr.4 Lugoj

De-a lungul activității la clasele primare, am observat dificultățile întâmpinate de către unii copii în deprinderea citirii corecte și conștiente.

Dislexia este o deficiență de învățare care apare destul de frecvent și care împiedică dezvoltarea capacității de a citi. Această deficiență poate fi observată încă din primii ani ai copilăriei, însă noi, învățătorii, observăm aceste dificultăți în primele clase primare (clasa pregătitoare, clasa I și a II-a), atunci când se pun bazele cititului.

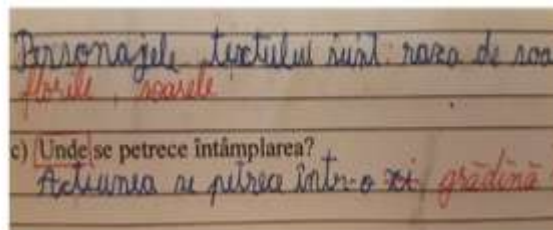
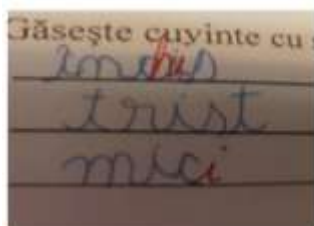
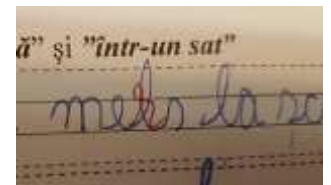
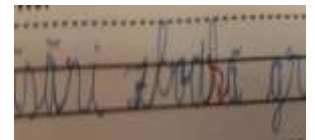
Dislexia nu depinde de nivelul de inteligență, constatându-se că majoritatea dislexicilor au o inteligență peste medie. Diagnosticul pentru dislexie se poate pune începând cu clasa a doua, de către un logoped sau psiholog, în urma unei evaluări de specialitate (prin aplicarea unor teste de vedere, memorie, vorbire și citire).

De multe ori, primii care observă aceste deficiențe suntem noi, profesorii.

Este foarte important ca învățătorul să observe cu atenție copilul care prezintă deficiențe de citire, încă din clasa pregătitoare, când se învață decodificarea sunetelor ce formează un cuvânt. Atunci când constatăm probleme în a decoda fonemele și, implicit, probleme în învățarea cititului și a scrisului ortografic, se impune a se discuta aceste constatări cu părinții și a-i îndruma spre o evaluare specializată.

În activitatea de la clasă, urmărind un copil care prezenta dificultăți în învățarea citirii, am observat următoarele:

- pronunțarea greșită a unor cuvinte;
- reținerea greoaie a cuvintelor noi în vocabular și întâmpinarea unor probleme în reamintirea cuvintelor corecte;
- confuzii între sunete/cuvinte;
- inversarea sunetelor sau a silabelor în cuvinte;
- dificultăți în înțelegerea mesajului textului citit sau a problemei matematice;
- inversarea cifrelor în citirea numerelor, ceea ce ducea la rezolvarea greșită a calculelor;
- citirea lentă și greoaie în fața celorlalți colegi și evitarea citirii cu voce tare;
- obosește repede și atenția este distrată ușor de orice stimuli vizuali sau auditivi din exterior;
- capacitatea de concentrare scăzută;

Ca urmare a acestor constatări, am prezentat cele observate părinților, care au consultat un logoped, stabilind un program de terapie pentru recuperare.

Pentru reușita acestui program de recuperare este foarte important ca activitatea logopedului să găsească conexiune în activitatea învățătorului și a părinților, în sensul ca aceștia să devină parteneri în terapie, continuând activitățile acasă și la școală.

Ce poate face un învățător pentru a veni în sprijinul unui copil dislexic?

- crearea unui program educațional individualizat;
- discutarea și colaborarea cu ceilalți profesori și cu consilierul școlar;
- combinarea metodelor educaționale;
- îndrumările date copilului să fie clare, scurte și reproductibile (asigurarea că elevul a înțeles instrucțiunile);
- citirea cu voce tare a textelor;
- acordarea de timp suplimentar pentru a duce la bun sfârșit temele sau testele;
- stârnirea curiozității copilului și desfășurarea unor activități atractive;
- încurajarea permanentă și aprecierea unui progres observabil;
- oferirea șansei de a-și arăta aptitudinile;
- menținerea unei legături permanente cu părinții.

Pentru îmbunătățirea aptitudinilor de citire, părinții îi pot ajuta pe copii în mare măsură, deoarece ei cunosc cel mai bine punctele tari și cele slabe ale copilului. Părintele poate fi o influență pozitivă în procesul de învățare.

Ce pot face părinții?

- să le citească copiilor;
- să atragă atenția asupra cuvintelor cheie sau asupra cuvintelor uzuale;
- să asigure copilului acces la cărți, reviste, jocuri;
- să îi încurajeze în explorarea acestora și să desfășoare activități comune sau să supravegheze activitățile independente;
- să îi ajute în planificarea timpului (întocmirea unui orar de activități);
- să îi încurajeze în discuții libere;
- să conștientizeze limitele copilului;
- să accepte unele greșeli;
- să învețe copilul să persevereze;
- să aprecieze progresele și să îl încurajeze;
- să îl încurajeze să fie independent și să îl ajute la temele dificile;

- să îi asigure sarcini și responsabilități mici, astfel încât să îi întărească încrederea în sine;
- să pună accent pe dezvoltarea afectivă, pe capacitatea de comunicare și pe starea lui de bine;
- să mențină o legătură strânsă cu școala și cu ceilalți specialiști (logoped, psiholog, consilier școlar).

Activitatea recuperatorie în cazul dislexiei este o muncă complexă, o muncă în echipă ce presupune responsabilizare din partea părinților, profesorilor, logopezilor, psihologilor etc. Scopul acestor activități este integrarea școlară și socială a copiilor dislexici.

Dislexia, ca orice altă tulburare de învățare nu se poate vindeca, dar se poate remedia. În schimb, ignorarea acesteia poate avea urmări nefericite asupra dezvoltării emoționale a copilului, ducând apoi la dificultăți de integrare socială și profesională.

POVESTEA PUIULUI DE ARICI

Profesor psihopedagog Munteanu Alina Maria,
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă “Alexandru Roșca”, Lugoj

În cadrul terapiei tulburărilor de limbaj apelez deseori la activități creative și recreative, astfel **poveștile** și **abilitățile practice-terapia ocupațională**, fac parte din procesul de recuperare a eleviilor mei. Mai jos este prezentată o activitate desfășurată în cadrul activităților logopedice, având ca scop **dezvoltarea limbajului și a motricității fine** atât de necesară în **formarea și dezvoltarea actului lexico-grafic**.

Activitatea terapeutică pe care am desfășurat-o cu elevii mei a avut rezultate deosebite (elevii mă întreabă: „Doamna, când mai facem un arici din fructe sau o salată de fructe? etc”)

Tema: Povestea puiului de arici

Elevii din clasele primare

Scopul activității: dezvoltarea limbajului, realizarea ariciului

Obiectivul de referință: dezvoltarea abilităților lexico-grafice

Obiective operaționale:

O1: să citească/ asculte povestea propusă

O2: să răspundă adecvat la întrebările textului

O3: să execute corect mișcările de încălzire a mușchilor mâinii

O4: să realizeze după model ariciul propus

Strategii didactice:

Metode și procedee: explicația, demonstrația, conversația, exercițiul, munca independentă, jocul

Mijloace de învățământ: povestea, jocul wordwall, ariciul model, struguri, pară, măslina, cuișoare, scobitori

Forme de organizare: de grup (2 elevi) și individuale

Materiale necesare:

* povestea și testul de înțelegere a lecturii-link wordwall

* pară, struguri, măslina, cuișoare, scobitori, farfurii, cuțit

Mod de realizare:

* Copiii citesc sau ascultă povestea și accesează testul de înțelegere a lecturii

Apoi realizează ariciul.

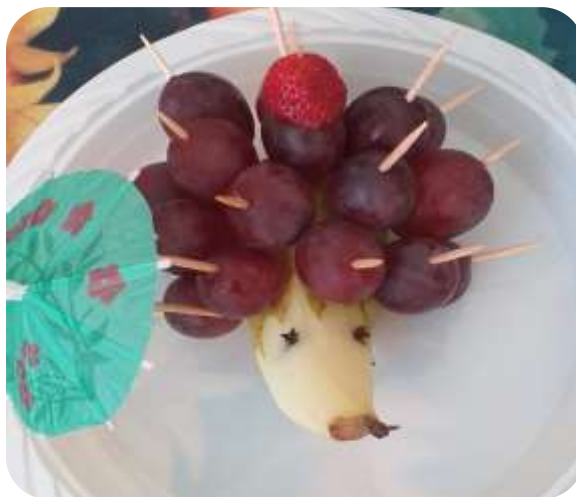
* Se taie para în jumătate, la capătul subțire al pereii se curăță coaja pentru a pune ochii din cuișoare și nasul dintr-o jumătate de măslină

* Cu ajutorul scobitorilor se pun strugurii și se înfig în pară.

* La final, copilul este liber să se distreze cu ariciul realizat, gustând după bunul plac. Pe lângă latura recreațională și distractivă a acestei activități nostime, există și un aspect educativ important pe care aceasta îl implică. În cadrul lor, copilul are ocazia să își dezvolte abilitățile motrice fine, să își îmbunătățească coordonarea mână-ochi și să-și pună la lucru creativitatea.

Vă recomand să faceți această activitate atât cu elevii, cât și cu proprii copii.

Distracția va fi garantată, iar beneficiile activității nu se vor lăsa așteptate! Zâmbetele de pe fețele copiilor vă vor spune că activitatea și-a atins scopul.

Bibliografie:

Lucia Muntean, "Povestea puiului de arici", adaptare - <http://www.agendainvatorului.ro/clasa-i/comunicare-in-limba-romana/povestea-puiului-de-arici--143>

Alina Munteanu, <https://wordwall.net/ro/resource/1373930>